

Област Добрич

▶ Население (2019)	171 809
▶ Територия (кв.км)	4719,7
▶ Брой на населените места	216
▶ Дял на населението в градовете (%)	69

Ръстът на БВП в област Добрич е сред най-ниските през 2018 г. Подобно е положението и при нарастването на доходите на домакинствата. Въпреки изоставането на доходите и заплатите бедността в област Добрич е близо до средната за страната. Нарастването на икономическата активност е съпроводено от ръст на заетостта и намаление на безработицата, но те все още остават сравнително неблагоприятни. Предизвикателство за местния трудов пазар остава образователният статус на работната сила. Инвестиционната активност в областта не е висока. Сериозно изоставане се наблюдава при обема на произведената продукция и чуждите инвестиции. Местните данъци са сред ниските в страната. Оценката за прозрачността на работата на местната администрация се влошава, но остава значително по-висока от средната.

Тенденцията към застаряване на населението е подобна на тази в страната и води до постоянно влошаване на коефициентите на възрастова зависимост в областта. Висшето образование в област Добрич е слабо представено. Здравната система е добре осигурена по отношение на общопрактикуващи лекари, но има недостиг на лекари специалисти. Добрич остава сред областите със силно ограничена леглова база. Натовареността на местните наказателни съдии е по-ниска, а правораздаването – по-бързо от средните за страната. Престъпленията са малко по-малко от средния им относителен брой в страната, а разкриваемостта – малко по-висока. Показателите за околна средна в Добрич показват много добро представяне на областта. Културният живот в областта не е особено интензивен.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

На фона на останалите области ръстът на brutния вътрешен продукт на човек от населението в област Добрич е изключително нисък и през 2018 г. БВП на човек от областта достига 9,2 хил. лв. при 15,6 хил. лв. в страната. Заплатите и доходите също нарастват значително по-бавно. Средната годишна брутна заплата в областта достига 10,4 хил. лв. при 13,8 хил. лв. в страната през 2018 г. Доходите на лице от домакинството пък нарастват до 5500 лв. при 6013 лв. в страната през 2019 г.

Въпреки изоставането на доходите и заплатите бедността в област Добрич е близо до средната за страната през 2019 г. Делът на населението, живеещо с материални лишения, е 19,5% (при 19,9% в страната), а делът на населението, живеещо под линията на бедността за страната – 22,8% (при 22,6% в страната).

Пазар на труда

След няколко години на ръст и спадове през 2019 г. икономическата активност в област Добрич нараства с 2,5 пр.п. до 73,9% (при 74,3% в страната). Това увеличение е съпроводено от ръст на заетостта и намаление на безработицата, но те все още остават неблагоприятни. Коефициентът на заетост достига 66,9% (при 70,1% в страната), а на безработица – 7,0% (при 4,2% в страната).

Предизвикателство за местния пазар на труда остава образователният статус на работната сила. Делът на висшистите от работоспособното население се повишава и достига 21,1%, но изостава от средните 28,0% за страната. Работната сила с основно и по-ниско образование също се повишава за втора поредна година и достига 24,8% – също значително по-неблагоприятно от средните 17,6% в страната.

Коефициентът на демографско заместване като отношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години намалява по-бавно от средното за страната през последните десет години. През 2019 г. той е 67,9% в областта (при 65,9% в страната).

Инвестиции и икономика

Инвестиционната активност в област Добрич е сравнително неблагоприятна и през 2018 г. Относителният брой на предприятията нараства и е близък, но по-нисък от средния за страната. Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи нарастват до 2023 лв./човек от населението (при 2750 лв./човек в страната).

Сериозно изоставане на областта се наблюдава при обема на произведената продукция и чуждите инвестиции. Произведената продукция продължава да нараства, но поради ниската база достига едва 14,8 хил. лв./човек (при 25,9 хил. лв./човек в страната). Преките чуждестранни инвестиции също нарастват през последните четири години и през 2018 г. достигат 1793 евро/човек, което обаче е все още почти двойно по-ниско от средното ниво в страната – 3560 евро/човек.

Към 15 юни 2020 г. стойността на изплатените средства по оперативните програми в областта е 1525 лв./човек (при 1976 лв./човек в страната), а в рамките на областта най-много европейски средства усвоява община Добрич, докато във всички останали общини изплатените средства са под 1000 лв./човек.

Инфраструктура

Състоянието на инфраструктурата в област Добрич е далеч от средното за страната. Гъстотата на инфраструктурата, особено на железопътната, остава ниска. Близо двойно по-нисък от средния пък е делът на автомагистралите и първокласните пътища в областта през 2019 г. – 10% при 19% в страната. Въпреки това качеството на пътищата е сравнително добро – 46,7% от пътната настилка в областта е в добро състояние при 41,4% за страната.

Делът на домакинствата с достъп до интернет се увеличава значително през последното десетилетие, но през 2019 г. намалява до 70,0% (при 75,1% за страната).

Местни данъци

Нивото на местните данъци е ниско и през 2020 г. От разглежданите местни ставки единствено тази върху прехвърлянето на собственост е по-висока в областта в сравнение със средната за страната. Усредненият данък в общините в областта върху превозните средства е равен на средния за страната.

Значително по-ниски са местните данъци върху търговията, недвижимите имоти и такситата. Средно за общините в областта годишният данък за търговия на дребно се задържа на 8,71 лв./кв.м при 12,93 лв./кв.м за страната. Ставката върху недвижимите нежилищни имоти на юридическите лица е 1,55‰ (при 2,01‰ за страната), върху таксиметровия превоз – 300 лв. годишно (при 498 лв. за страната).

Администрация

През последните години покритието на кадастъра расте с бързи темпове и през 2019 г. кадастралната карта включва почти цялата територия на областта – 97,6% при 91,4% за страната.

Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на услуги на „едно гише“ намаляват значително през 2020 г. и вече са по-ниски от средните в страната.

Оценката за прозрачността в работата на местната администрация също се влошава, но остава значително по-висока от средната – 76,2% при 70,7% за страната. В рамките на областта с най-висок рейтинг са общините Добрич (град) и Крушари.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■■■

Демография ■■■■

Коефициентите на естествен и механичен прираст в област Добрич леко се подобряват през 2019 г., въпреки че остават отрицателни. Коефициентът на естествен прираст достига $-9,0\%$ при $-6,7\%$ за страната, а този на механичен прираст е $-2,7\%$.

Тенденцията към застаряване на населението е подобна на тази в страната и води до постоянно влошаване на коефициентите на възрастова зависимост в областта. Коефициентът на зависимост като отношение на населението на над 65 години към това на 0–14 години достига $158,5\%$ (при $150,1\%$ за страната), а към това на 15–64 години – $35,3\%$ (при $33,8\%$ за страната).

Сравнително малка част от населението на областта живее в градовете – 69% при 74% в страната, а Добрич остава областта с най-ниска гъстота на населението – 667 души/кв.км при 1510 души/кв.км за страната през 2019 г.

Образование ■■■

Коефициентът на записване в V–VIII клас в област Добрич е $74,7\%$ и е най-ниският в страната през 2019 г. Дяловете на второгодниците и на напусналите основното и средното образование пък са по-високи от средните нива. Броят на преподавателите продължава да расте и отново е по-висок от средния за страната с 96 учители в основното и средното образование на 1000 ученици при 89 на 1000 ученици в страната.

И през 2020 г. резултатите на учениците в областта за разнородни. Средният успех на националното външно оценяване след VII клас по математика е сравнително нисък ($29,8$ т. при $36,3$ т. в страната), средният успех на матурата по български език и литература е равен на средния за страната ($4,20$), но делът на слабите оценки остава значително по-нисък ($5,3\%$ при $8,2\%$ за страната).

Висшето образование в област Добрич е слабо представено от филиалите на Шуменския университет и на Техническият университет – Варна. Броят на студентите в областта е 4 на 1000 души от населението при 32 на 1000 души в страната.

Здравеопазване ■■■

Делът на здравноосигурените в областта се повишава, но остава по-нисък от средния за страната и през 2019 г. Здравната система е сравнително добре осигурена по отношение на общопрактикуващи лекари, но има недостиг на лекари специалисти.

Добрич остава сред областите със силно ограничена леглова база. През 2019 г. в местните многопрофилни болници има 281 легла на 100 хил. души при 550 легла на 100 хил. души в страната.

Недостигът на специалисти и на легла вероятно обяснява сравнително ниския брой на преминалите за лечение болни в областта – $118,6$ на 1000 души при $253,7$ на 1000 души в страната. Голямата разлика предполага, че населението търси здравни грижи в други области.

Ред и сигурност ■■■■■■

Натовареността на местните наказателни съдии е ниска, а правораздаването – по-бързо. През 2019 г. един съдия в област Добрич разглежда средно по $6,2$ дела месечно (при $9,1$ дела на съдия за страната). Делът на наказателните дела, приключили в 3-месечен срок, пък достига 95% (при 90% за страната).

Престъпленията в областта са малко по-малко от средния им относителен брой за страната, а разкриваемостта – малко по-висока. През 2019 г. в областта са регистрирани $10,4$ престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души от населението (при $11,1$ на 1000 души за страната). Разкриваемостта им се повишава до $54,5\%$ (при $52,1\%$ за страната).

Околна среда ■■■■■■

По показателите за околна среда областта се представя много добре и през 2018 г. Емисиите на въглероден диоксид се повишават до $18,9$ т/кв.км, но остават 14 пъти по-малко от средните за страната ($274,8$ т/кв.км).

Делът на населението с достъп до обществена канализация през 2018 г. е малко под средния за страната ($70,9\%$ при $76,2\%$ за страната), но цялата канализация в областта е свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води.

Обемът на образуваните отпадъци в областта (399 кг/човек годишно) е по-нисък от средния за страната (409 кг/човек), а сравнително голяма част от отпадъците се предават за третиране и рециклиране (84% при 71% за страната).

Култура ■■■

Културният живот в областта не е особено интензивен и през 2019 г. Изключение правят посещенията в местните музеи – в областта се отчитат 1119 посещения на 1000 души от населението при 770 на 1000 души за страната. Сравнително най-малко пък са посещенията на кината в областта – 202 на 1000 души при 659 на 1000 души за страната.

Средногодишният брой посещения на театрите в област Добрич е 211 на 1000 души (при 362 на 1000 души за страната), а на библиотеките – 549 на 1000 души (при 683 на 1000 души).

Ключови показатели за област Добрич

Индикатори на икономическото развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	8925	9176	n.a.	15 615
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	5234	5234	5500	6013
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	9539	10 429	n.a.	13 775
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	n.a.	19,9	22,8	22,6
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	69,8	65,3	66,9	70,1
Коефициент на безработица на населението на 15–64 години (%)	6,4	8,6	7,0	4,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование на 25–64 години (%)	20,1	23,4	24,8	17,6
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	20,9	20,8	21,1	28,0
Произведена продукция (лв./човек)	13 392	14 750	n.a.	25 855
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1984	2023	n.a.	2750
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1524	1793	n.a.	3560
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	62,3	75,2	70,0	75,1
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	43,0	46,9	46,7	41,4
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	17,4	17,4	17,4	17,9
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)*	74,0	80,0	76,2	70,7
Индикатори на социалното развитие	2017	2018	2019	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-8,8	-9,2	-9,0	-6,7
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-4,2	-4,0	-2,7	-0,3
Среден успех от матурите по БЕЛ**	3,98	4,12	4,20	4,20
Среден успех на изпита по математика след VII клас (точки)**	27,1	27,3	29,8	36,3
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	86	90	96	89
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	76,8	76,4	74,7	86,6
Дял на здравноосигурените лица (%)	84,8	85,2	86,5	88,8
Население на един общопрактикуващ лекар (брой хора)	1333	1496	1494	1688
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	12,5	12,5	10,4	11,1
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	5,6	6,1	6,2	9,1
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	70,8	70,9	n.a.	76,2
Образувани битови отпадъци на човек от населението (кг/човек/година)	386	399	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	36,8	84,3	n.a.	70,9
Посещения в кината на 1000 души от населението	255	187	202	659
Посещения в театрите на 1000 души от населението	251	227	211	362

* Данните за 2019 г. са включени в изследването 2020 г. Същото важи и за предходните години.

** Данните се отнасят за учебната 2019/20 година, а матурите са проведени през 2020 г. Същото важи и за предходните години.